

om de Erfaringer, man har gjort andetsteds med Hensyn til Virkningerne af Frihed og af Evang paa dette Omraade. Det ærede Udvalg udviker her, at man i fremmede Lande, hvor man har kjendt Frihed, navnlig i Amerika og England, dels har stræbt hen til at indskrænke, dels allerede virkelig har indskrænket Friheden, og herpaa lægger det ærede Udvalg en særdeles stor Vægt, hvorimod det ikke lægger nogen stor Vægt paa Mod sætningen dertil, nemlig at i andre Lande, hvor Evang hidtil har hersket, har der vist sig Likhed til at gaa over til Frihed, og at denne virkelig er gennemført baade i Lydsland og Norge. Det forekommer mig ikke, at det ærede Udvalg har delt Sol og Vind lige mellem de to Mod sætninger, som her ere komne frem; thi den Omstændighed, at man i Lande, hvor der har hersket Frihed, har tænkt paa — uden at det dog nærmere betegnes, hvem det er, der har tænkt derpaa — at indføre Evang, lader det veie stort, men derimod har det for det ærede Udvalg Intet at betyde, at man paa Steder, hvor man har kjendt Evang, er begyndt at gaa over til eller virkelig er gaaet over til Frihed. Man vinder sjældent Meget ved at dvæle ved Exempler fra fremmede Lande; men, vil man i det her omhandlede Forhold se hen til noget Land udenfor Danmark, da er der dog eet, hvor Forholdene ere saadanne, at de ikke kunne Andet end have en vis Betydning ogsaa for os, og det er Norge. Norge har nemlig i mange Læder og i mange Forhold havt Lovgivning fælles med Danmark, og særlig, hvad det her omhandlede Forhold angaar, har Norge været stillet ganske paa samme Maade som Danmark; Forordningen 5. September 1794 er givet ikke alene for Danmark, men ogsaa for Norge. Man har altsaa der kjendt denne Lovpriste Forordnings Betsignelse i hele dens Fylde, og dog er man der kommen bort fra denne Forordning, dog er man der gaaet over til et andet System. Dette er en Kjendsgjerning, og det ærede Udvalg vil ikke kunne komme bort fra, at der till kommer den adskillig Betsigning. Naar der nu ved Siden deraf her i Danmark har reist sig saa mange Stemmer for at gaa over til et andet System, uagtet vi ogsaa have kjendt den nævnte Forordnings Betsignelser, saa forekommer det mig, at man dog ikke ganske kan afvise den Forordning, som paa den Maade er kommen frem. — Men jeg skal, som sagt, ikke dvæle usfærlig ved, hvad der angaar fremmede Lande, men skal fæste Diet paa vor egen Tilstand; thi det er dog den, vi kjende bedre end nogen anden. Der falder det mig da ind, at et æret Medlem af Udvalget ved denne Sags første Behandling oplæste for os Indledningen til Forordningen af 1794 med den Bemærkning, at, saaledes som man der bestræbte Tilstanden i 1794, saaledes var den ogsaa nu. Der var mange Kvassalvere, som forførte Folk i 1794, det samme var Tilfældet nu, og altsaa, sluttede det

ærede Medlem, maatte vi opretholde det samme System, den samme Tanke, som kom frem i Forordningen af 1794. Jeg slutter nu ganske omvendt deraf. Den Omstændighed, at vi siden 1794 have havt en Forordning, hvis Formaal var at udrydde Kvassalveriet, og at denne Forordning ikke har virket det Mindste, men at man tværtimod maa sige, at Tilstanden nu er den samme som i 1794, vidner om, at Forordningen ikke har rammet det Rette, at dens Bestemmelser ikke have virket heldig, og deri maa der indeholdes en stærk Opfordring til at gaa over til et andet System for at prøve dets Virkninger. — Det ærede Udvalg gaar saa videre frem, og kommer til at tale om nogle Ytringer, der have været fremsatte, ved hvilke jeg antager, at der er sigtet til Ytringer af mig. Læger jeg feil deri, beider jeg det undskyldt, om jeg nu piber, fordi jeg søler mig rammet; men jeg veed ikke, at nogen Anden har fremsat lignende Bemærkninger, og jeg søler mig derfor foranlediget til at tage mig af dem. Det hedder nemlig i Betænkningen, at det er sagt, at Følgen af den nuværende Kvassalverilovgivning er den, at Kvassalverne „omgives med en Martyrkroner, som hæver dem baade i deres egen og i Andres Indbildning“. Jeg tror ikke, jeg har talt om Martyrkroner, og ganske vist ikke om, at de skulde have Kvassalverne i deres egen Indbildning, men jeg har ganske rigtig fremsat den Mening, at Forsølgelsen gjør Kvassalverne til Martyrer, hvorved jeg dog ikke har tænkt paa, at de skulde være Martyrer i den aldriftelige Betsigning, at man forskæbte dem, brændte dem eller paa anden lignende Maade pinte dem. Det har ikke været min Mening, og det er en stor Misforstaaelse, naar det ærede Udvalg tror, at det har været min Tanke. Nei, min Tanke har været den, at naar Folk, om hvilke det almindelig antages — med eller uden Fjæ — at de ere i Stand til at helbrede, at de have udøvet en nyttig Virksomhed i denne Retning, — naar saadanne Folk blive forfulgte, blive anklagede for Retten og dømt, da mene Mange, at de ere komne til at lide uskyldigt; det er dette, jeg for mit Bedkommende har villet betegne, at de ere blevne Martyrer i den offentlige Mening, og det udøver en høist skadelig Indflydelse, idet det stemmer Befolkningen for Kvassalverne. Jeg vil i saa Henseende henvisse til, hvad den høitærede Justitsminister har ytret under denne Sags tidligere Behandling, at Justitsministeriet har haft Leilighed til at se, at Befolkningens Stemning er ubetinget for Kvassalverne. Det er overmaade uheldigt, at det er saaledes, og det er i høi Grad skadeligt for Rægerens Stilling, men det er en Følge af det System, som man nu følger, at Befolkningens Sympathi vender sig mod Rægerne. Forsølgelsen efter det nuværende System har den nødvendige Følge, at de Kvassalvere, som due til